

BESLUT

2015-03-03

Beslutat av: Catrine Carlsson cPLT
Ärenden: TRV 2014/919

TRAFIKVERKET

Trafikverket

Besöksadress:
Telefon:
Texttelefon: 0243-750 90
www.trafikverket.se
registrator@trafikverket.se

Eva Bylander, PLtat

Direkt: 010 123 14 30

Diariet

Beslut om samråds, avvikelsemeddelande 3, järnvägsnätsbeskrivning 2016

Trafikverket avser att förändra innehållet i Järnvägsnätsbeskrivning 2016 och inbjuder till samråd om föreslagna ändringar i detta avvikelsemeddelande.

Samrådstiden pågår fram till 2015-03-15 då samrådssvar ska vara lämnat via e-post till jnb@trafikverket.se eller insänt till

Trafikverket
Järnvägsnätsbeskrivning samrådssvar
781 89 Borlänge

Samrådsunderlaget finns publicerat på Trafikverkets webbplats
www.trafikverket.se/jnb

Beslut om avvikelser meddelas 31 mars på Trafikverkets webbplats.

e.u.

Jennica Sjöstedt
Chef Trafik Affärsutveckling

Kapitel 2 – Villkor för tillträde och trafikering

2.4 Operativa regler

AVSNITT 2.4.3 ÖVRIGA REGLER

Under rubriken – Körordersystem, har texten för Alternativ 2 kompletterats med följande text sist i stycket.

Följande förutsättningar råder för användning av webbtjänst för att ta ut körplan och tågorder:

- Trafikverket ansvarar för att information är korrekt vid leverans.
- Trafikverket ansvarar inte för fel som uppstår i datatransport eller konvertering av meddelandet till och från järnvägsföretagens datorsystem.
- Järnvägsföretag som nyttjar denna tjänst har det juridiska och praktiska ansvaret för att:
 - Inhämta eventuella erforderliga tillstånd från Transportstyrelsen
 - Förmedla order till förare i oförändrad form och med oförändrat innehåll
 - Under minst ett år, på ett säkert sätt, logga och spara följande uppgifter om uttagna tågorder: förarens namn, datum, tid och tågorder id. Företaget ska på förfrågan förmedla denna information till Transportstyrelsen eller Trafikverket inom 24 timmar

Kommentar: Med avseende att förtydliga så har texten kompletterats med förutsättningar som finns angivna på ansökningsformuläret.

Bilaga 4.4 – Kapacitetsförutsättningar

1.2 – Förplanerade tider i spår för banunderhåll

1.2.4 UNDERHÅLLSKONTRAKT NORRA STAMBANAN

Texten efter förändring är enligt nedan:

Förplanerade tider i spår för banunderhåll kommer att finnas i form av Servicefönster på sträckorna Ovansjö-(Gävle), (Gävle)-Storvik, samt (Storvik)-(Ockelbo). Dessa tider är presenterade på www.trafikverket.se och är uppdelade i *tågplaneanpassade servicefönster*, och *ej tågplaneanpassade servicefönster*. De exakta datumen för de senare bestäms i och med fastställelsen av Banarbetsplanen (BAP) i september, men Trafikverket vill med hjälp av Excel-dokumentet redan nu göra JF uppmärksamma på att de kan innebära stora inskränkningar i trafiken.

De tågplaneanpassade servicefönstren skapar följande konsekvenser för kapacitetsansökan:

(Ramsjö)-(Ljusdal)

Ingen trafikkapacitet kommer att tilldelas klockan **12.30-14.30** dagar som trafikeras som **måndag-fredag**. Om en förskjutning av klockslagen ovan visar sig fördelaktig för samtliga berörda järnvägsföretag, förbehåller sig Trafikverket dock rätten att i mindre omfattning justera slut- och starttiden.

Ljusdal-(Lörstrand)

Ingen trafikkapacitet kommer att tilldelas klockan **12.10-14.10** dagar som trafikeras som **måndag-fredag**. Om en förskjutning av klockslagen ovan visar sig fördelaktig för samtliga berörda järnvägsföretag, förbehåller sig Trafikverket dock rätten att i mindre omfattning justera slut- och starttiden.

Lörstrand-(Bollnäs)

Ingen trafikkapacitet kommer att tilldelas klockan **12.20-14.20** dagar som trafikeras som **måndag-fredag**. Om en förskjutning av klockslagen ovan visar sig fördelaktig för samtliga berörda järnvägsföretag, förbehåller sig Trafikverket dock rätten att i mindre omfattning justera slut- och starttiden.

Bollnäs-(Holmsveden)

Ingen trafikkapacitet kommer att tilldelas klockan **12.30-14.30** dagar som trafikeras som **måndag-fredag**. Om en förskjutning av klockslagen ovan visar sig fördelaktig för samtliga berörda järnvägsföretag, förbehåller sig Trafikverket dock rätten att i mindre omfattning justera slut- och starttiden.

Holmsveden-(Ockelbo)

Ingen trafikkapacitet kommer att tilldelas klockan **12.35-14.35** dagar som trafikeras som **måndag-fredag**. Om en förskjutning av klockslagen ovan visar sig fördelaktig för samtliga berörda järnvägsföretag, förbehåller sig Trafikverket dock rätten att i mindre omfattning justera slut- och starttiden.

(Ockelbo)-(Gävle)

Ingen trafikkapacitet kommer att tilldelas klockan **23.00-02.00 natt mot** dagar som trafikeras som **tisdag-fredag**. Om en förskjutning av klockslagen ovan visar sig fördelaktig för samtliga berörda järnvägsföretag, förbehåller sig Trafikverket dock rätten att i mindre omfattning justera slut- och starttiden.

(Ockelbo)-(Storvik)

Ingen trafikkapacitet kommer att tilldelas **natt mot söndag 22.00-02.00**. Om en förskjutning av klockslagen ovan visar sig fördelaktig för samtliga berörda järnvägsföretag, förbehåller sig Trafikverket dock rätten att i mindre omfattning justera slut- och starttiden.

(Gävle)-Storvik

Ingen trafikkapacitet kommer att tilldelas **söndagar 02.30 – 07.30**. Om en förskjutning av klockslagen ovan visar sig fördelaktig för samtliga berörda järnvägsföretag, förbehåller sig Trafikverket dock rätten att i mindre omfattning justera slut- och starttiden.

Kommentar: Den ursprungliga presenterade tiden låg på hela sträckan Ramsjö – Gävle måndag – fredag mellan klockslagen 11.00-13.00

Järnvägsföretagen och Trafikverket är eniga om att Underhåll på infrastrukturen behövs utföras och det ska utföras där det drabbar trafiken minst, det är för Norra stambanans del vardagar mitt på dagen.

Därför har Trafikverket sett över tiderna och mer specifikt detaljerat dom med avseende till sträckor och tider. Detta för att minska den totala trafikpåverkan servicefönstren faktiskt får. Arbetet med servicefönstren fortsätter.

Bilaga 5.1 – Trafikinformation

2.2 – Dynamisk information till resenär

Sista stycket under rubriken - Så långt det är möjligt kan informationen omfatta, utgår följande text:

På platser som saknar dynamisk trafikinformationsutrustning tillhandahåller Trafikverket, om möjligt, trafikinformation genom tågupplysningstelefon eller röstbrevlåda, dit resenärer kan ringa om trafikinformation för en viss bana.

Kommentar: För de stationer där röstbrevlåda har funnits visas nu dynamisk trafikinformation genom Trafikverkets samlade trafikinformation - Läget i trafiken.

Kapitel 6 – Avgifter

6.5 Verksamhetsstyrning med kvalitetsavgifter

Ny lydelse av text i avsnitt 6.5 och underrubrikerna 6.5.1–6.5.6 tillagda.

Trafikverket tillämpar verksamhetsstyrning med kvalitetsavgifter i enlighet med 6 kap. 22a § i järnvägslagen (2004:519). Syftet med kvalitetsavgifter är att förebygga driftstörningarna i järnvägssystemet. Kvalitetsavgifterna ska vara utformade så att både infrastrukturförvaltaren och den som använder infrastrukturen vidtar skäliga åtgärder för att förebygga driftstörningar, enligt 7 kap. 5a § i järnvägslagen.

6.5.1 KVALITETSAVGIFTER

Avgiften baseras på merförseningar och akut inställda tåg jämfört med körplanen. Avgiften för merförseningar och akut inställda tåg bestäms utifrån en orsakskod. Trafikverket sammanställer först avvikelserna utifrån orsakskod och merförsening på utförd trafik respektive akut inställda tåg, och beräknar därefter det totala utfallet. Kvalitetsavgifter betalas månatligen, med utgångspunkt från Trafikverkets sammanställningar.

I bilaga 6.2 framgår orsakskoder för kvalitetsavgifter för merförseningar.

Kvalitetsavgift för merförseningar

Följande kvalitetsavgifter gäller vid vissa fall av merförsening för persontrafik (resandetåg), godstrafik och tjänstetåg:

Orsakskod	Avgift
Driftledning, Infrastruktur, "Ej rapporterat"	65 kr/merförseningsminut
Järnvägsföretag	65 kr/merförseningsminut

Kvalitetsavgiften för merförseningar baseras på merförsening i utförd trafik och orsakskod. Avgiften betalas månatligen, med utgångspunkt från Trafikverkets sammanställningar.

Följande orsakskoder har en reducerad kvalitetsavgift:

Orsakskod	Avgift
Sent från depå, JDE	30 kr/merförseningsminut

Trafikverket betalar som ett komplement till modellen i övrigt (se ovan) en kvalitetsavgift vid större avvikelser där Trafikverket är ansvarigt för persontrafik (resandetåg) och godstrafik:

Trafiktyp	Avgift
Persontrafik (resandetåg)	11 000 kr/tillfälle (60 merförseningsminuter eller mer)
Godstrafik	8 100 kr/tillfälle (180 merförseningsminuter eller mer)

Kvalitetsavgift för akut inställda tåg

Följande kvalitetsavgifter gäller vid vissa fall av akut inställda tåg för persontrafik (resandetåg) och godstrafik:

Orsakskoder	Avgift
Driftledning, Infrastruktur (ej banarbeten),	500 kr + 50 % av tåglägesavgiften
Järnvägsföretag	500 kr + 50 % av tåglägesavgiften

Kvalitetsavgiften för akut inställda tåg baseras på uppgifter om tilldelad kapacitet, orsakskod och tidpunkt för akut inställelse av tåg. Avgiften betalas månatligen, med utgångspunkt från Trafikverkets sammanställningar.

Övriga orsakskoder omfattas inte av modellen med kvalitetsavgifter för akut inställda tåg.

6.5.2 AVVIKELSER FRÅN FASTSTÄLLD TÅGPLAN OCH TRAFIKERINGSAVTAL

Merförseningar dubbelriktad modell

Med att orsaka avvikelse menas att ett tåg blir 5 minuter eller mer försenat under färd mellan två mätpunkter som följer direkt efter varandra i Trafikverkets system för verksamhetsstyrning. Med att orsaka avvikelse menas även att ett tåg blir 5 minuter eller mer försenat jämfört med körplanen i första mätpunkten.

Infrastrukturförvaltarens ansvar för avvikelser som huvudsakligen omfattar merförseningar som orsakats av störningar i infrastrukturen eller driftledningen. Järnvägsföretagens eller trafikorganisatörernas ansvar för avvikelser som omfattar deras verksamhet. Följdförseningar och merförseningar som beror på olyckor, tillbud eller yttre omständigheter belastar inte någon av parterna.

Merförseningar enkelriktad modell

Utöver den modell som beskrivs ovan ska Trafikverket betala en kompletterande kvalitetsavgift vid större avvikelser (försenat under färd mellan två mätpunkter som följer direkt efter varandra i Trafikverkets system för verksamhetsstyrning eller ett tåg som blir försenat jämfört med körplanen i första mätpunkten) som Trafikverket är ansvarigt för enligt nedan:

- persontrafik (resandetåg): 60 merförseningsminuter eller mer
- godstrafik: 180 merförseningsminuter eller mer.

Tjänstetåg omfattas inte av den enkelriktade modellen med kvalitetsavgifter.

Akut inställda tåglägen

Med att orsaka avvikelse menas att ett tågläge ställs in akut jämfört med körplanen. Med akut menas att tågläget ställs in inom 24 timmar före planerad avgångstid vid utgångsstation. Avvikelsen kan avse tågläget i sin helhet eller endast del av sträcka.

Infrastrukturförvaltarens ansvar för avvikelser i kvalitetsavgiftsmodellen omfattar akut inställda tåg som orsakats av störningar i infrastrukturen eller driftledningen (exklusive banarbeten). Järnvägsföretagens eller trafikorganisatörernas ansvar för avvikelser omfattar järnvägsföretagets verksamhet. Akut inställda tåg som beror på banarbete, felaktig planering, följdorsaker, olyckor/yttre tillbud och externa händelser belastar inte någon av parterna.

För ideella museiföreningar som utför museitrafik gäller att de ska betala den fasta delen i avgiften (500 kr) men inte den rörliga delen (50 % tåglägesavgiften) när bokningen är gjord i korttid/ad-hoc. Museitrafik som är bokad i långtid ska betala både den fasta och den rörliga delen av kvalitetsavgift för akut inställda tåg.

Tjänstetåg omfattas inte av modellen med kvalitetsavgifter för akut inställda tåglägen.

6.5.3 RAPPORTERING AV AVVIKELSER FRÅN FASTSTÄLLD TÅGPLAN OCH TRAFIKERINGSAVTAL

Trafikverket ska tillhandahålla ”ett system för att rapportera och registrera avvikelser från i tågplan och trafikeringsavtal fastställd användning av infrastrukturen samt orsakerna till sådana avvikelser” (6 kap. 4 a § järnvägslagen).

Trafikverket registrerar automatiskt alla avvikelser från tågplanen i ett stort antal mätpunkter i Trafikverkets järnvägsnät. För merförseningar som uppkommer under färd mellan två mätpunkter som följer direkt efter varandra, och som uppgår till

3 minuter eller mer, anges en orsakskod i systemet Basun¹⁾ senast under tredje dagen efter det datum då tågläget påbörjades. Orsakskoderna finns redovisade i bilaga 6.2.

Trafikverket registrerar akut inställda tåg i Trainplan alternativt att järnvägsföretagen registrerar i Ansökan om kapacitet.

Via systemen Här&Nu²⁾ och Opera³⁾ har järnvägsföretagen och trafikorganisationerna tillgång till realtidsinformation om merförseningar och orsakskoder. I systemet Lupp⁴⁾ sammanställs informationen från de övriga systemen. Rapporter med sammanställningar av avvikelser tillhandahålls järnvägsföretag och trafikorganisationer.

¹⁾ Basun – Trafikcentralens gemensamma verktyg för all händelserapportering.

²⁾ Här&Nu – Webbapplikation som visar aktuellt tågläge. Medger viss inrapportering.

³⁾ Opera – System för operativ tåginformation.

⁴⁾ Lupp – Uppföljningssystem för statistik om punktlighet och störningar.

6.5.4 SKYLDIGHET ATT BETALA KVALITETSAVGIFT

Merförseningar

Den som orsakar avvikelser enligt ovan blir skyldig att betala kvalitetsavgift för varje minuts försening, från och med den första merförseningsminuten.

Trafikverket ska betala kvalitetsavgift när avvikelserna tilldelas någon av orsakskoderna ”Driftledning” (D) och ”Infrastruktur” (I) samt i de fall där någon orsakskod inte har registrerats. Trafikverket betalar kvalitetsavgift även för orsakskoderna JDE50–JDE64 om avvikelsen inträffat på Trafikverkets anläggning.

Trafikverket ska dessutom betala en kvalitetsavgift vid större avvikelser som Trafikverket är ansvarigt för, i enlighet med ovanstående stycke, med undantag för koderna JDE50–JDE64 som inte ingår i den ensidiga kvalitetsavgiften.

Järnvägsföretag och trafikorganisationer ska betala kvalitetsavgifter när avvikelserna tilldelas orsakskoden ”Järnvägsföretag” (J), med undantag för koderna JDE50–JDE64.

Skyldigheten att betala gäller inte om merförseningen i grunden är föranledd av den andra parten.

Järnvägsföretag och trafikorganisatörer kan inte ifrågasätta skyldigheten att betala kvalitetsavgift för en avvikelse om de inte begärt förnyad bedömning av orsakskod enligt avsnitt 6.5.6.

Kvalitetsavgifterna ska betalas månatligen och i enlighet med Trafikverkets sammanställning. Trafikverket skickar faktura till järnvägsföretag och trafikorganisatörer.

Akut inställda tåg

Den som orsakar avvikelser enligt ovan blir skyldig att betala kvalitetsavgift för det planerade tåglägets akut inställda sträcka.

Trafikverket ska betala kvalitetsavgift när avvikelserna tilldelas någon av orsakskoderna "Driftledning" (D) och "Infrastruktur" (I).

Järnvägsföretag och trafikorganisatörer ska betala kvalitetsavgifter när avvikelserna tilldelas orsakskoden "Järnvägsföretag" (J).

Skyldigheten att betala gäller inte om det akut inställda tåget i grunden är föranlett av den andra parten.

Kvalitetsavgifterna ska betalas månatligen och i enlighet med Trafikverkets sammanställning. Trafikverket skickar faktura till järnvägsföretag och trafikorganisatörer.

6.5.5 UNDANTAG FRÅN VERKSAMHETSSTYRNING MED KVALITETSAVGIFTER

Verksamhetsstyrning med kvalitetsavgifter tillämpas endast under normala driftsförhållanden (se avsnitt 1.11.2). När Trafikverket finner att driftsförhållandena inte längre är normala, upphör tillfälligt tillämpningen av systemet, fram till dess att driftsförhållandena åter är normala.

Kvalitetsavgift betalas inte för avvikelser från det användande av infrastrukturen som är fastställt i tågplan och trafikeringsavtal och som uppkommer under den tid som systemet inte tillämpas. Om tågläget har börjat användas under normala driftförhållanden, ska kvalitetsavgift betalas för all merförsening.

Trafikverkets bedömning av normala driftsförhållanden baseras på följande tre förhållanden:

- hur stora förseningar som råder i järnvägstrafiken
- vilken bild av uppkomna störningar som Trafikverkets driftnivåer indikerar
- den kännedom Trafikverket har om yttre förhållanden som har en avgörande betydelse för möjligheterna att bedriva järnvägstrafik.

Trafikverket gör en helhetsbedömning med avseende på dessa tre förhållanden, vilket inte utesluter att tillämpningen av systemet upphör på grund av den rådande situationen i endast ett av dessa förhållanden.

Trafikverket underrättar järnvägsföretag, trafikorganisatörer och andra infrastrukturförvaltare när tillämpningen av systemet upphör och återupptas, genom information på Trafikverkets webbplats. Parterna kan komma överens om ytterligare informationsgivning i trafikeringsavtalet.

6.5.6 BEGÄRAN OM FÖRNYAD BEDÖMNING AV TRAFIKVERKETS ORSAKSKODNING

Merförseningar

Järnvägsföretag och trafikorganisatörer kan skicka en skriftlig begäran om förnyad bedömning till Trafikverket, om de anser att Trafikverket angett felaktig orsakskod för en merförsening. Det gäller under förutsättningen att den enskilda merförseningen är 5 minuter eller mer. En sådan begäran ska innehålla uppgift om datum, tågläge, plats och orsakskod. Den ska också innehålla uppgift om vilken orsakskod som järnvägsföretaget eller trafikorganisatören anser vara korrekt samt grunderna för detta. Begäran ska vara komplett och kan inte kompletteras i efterhand.

En begäran om förnyad bedömning måste vara Trafikverket till handa senast under det sjätte kalenderdygnet efter det kalenderdygn då tågläget påbörjades. Trafikverket ska då redovisa sitt slutliga ställningstagande senast under det nionde kalenderdygnet efter det kalenderdygn då tågläget påbörjades.

Processen beskrivs nedan:

Dag	Händelse/aktivitet
0	Tågläge påbörjas.
0-3	Trafikverket granskar alla orsakskoder och eventuella justeringar görs. Trafikverkets avtalspart kan begära en förnyad bedömning, men Trafikverket kan fortfarande ändra den inrapporterade koden.
4-6	Trafikverkets avtalspart kan granska orsakskoden i systemet "Här och Nu" och därefter begära en förnyad bedömning av orsakskoden.
7-9	Trafikverket analyserar begäran om förnyad bedömning och beslutar om tillstyrkan eller avslag. Dag 9 läses koden och ligger till grund för kommande fakturering och uppföljning.

Tabell 6.14 Process för orsakskodning och begäran om förnyad bedömning

Formulär för begäran om förnyad bedömning av Trafikverkets orsakskodning finns på Trafikverkets webbplats, [blanketter](#).

I bilaga 1.1 anges vart en begäran ska skickas.

Kommentar:

I JNB 2016 aviserades att ett avvikelsemeldande med anledning av regeringsuppdraget om kvalitetsavgifter skulle komma. Texten i avsnittet följer i stort texten i JNB 2015 men jämfört med JNB 2015 har följande förändringar gjorts.

- *Den generella avgiften har höjts från 50 kr till 65 kr per merförseningsminut.*
- *Avgiften för orsakskod JDE (Sent från depå) har höjts från 15 kr till 30 kr per merförseningsminut.*
- *Tjänstetåg har inkluderats i den dubbelriktade modellen, undantaget kvalitetsavgift för akut inställda tåg.*

Hänvisningar till kapitel har uppdaterats för att vara giltiga.

6.6 Förändringar av avgifter

Första stycket borttaget i avsnitt 6.6.

Kommentar:

Första stycket som tagits bort berörde arbete under tågplan 2015. Stycket ej aktuellt för tågplan 2016.

Trafikverkets webbsida – Trafikverket.se, Järnvägsnätsbeskrivning 2016

ÖVRIGA DOKUMENT

Dokumentet – Mall för tåglägeskanaler M T16, har uppdaterats.